

Bangkil
Norman T. Darap

NAGARARAPTA ang kapaang sa udto-adlaw. Gabiti-biti ang init samtang mahinay ang pagdapyang kang hangin sa palibot. Mahipüs nga nagalumpagi ang sultero nga si Binoy sa idalum kang bahül nga puno kang mangga, may walo ka metros ang karayün sa anda balay.

Masubra sa darwa ka saku kang paray ang ana ginabantayan sa masulusubra isra rün ka oras. Biskan nagalumpagi lang tana kag mabasküg man ang ana pagpamaypay, indi na man gihapon maagwantahan ang kapaang kang panahon. Basa rün ka balhas ang ana luab nga ginahimo na pangtrapo sa ana pungyahün kag liüg.

Ginpirüng ni Binoy ang ana mga mata samtang nagatangra sa mga gal-um. Pat-üd na nga mas marayü ang distansiya kang ana Nanay kaysa sa distansiya nga nagapatunga para malab-ut kang ana mga alima ang mga gal-üm. Gusto na nga makapahuway biskan makadali lang. Gusto na nga batyagün ang kalinüng kang palibot. Kon daad, paryüs lang katawhay kang palibot ang ana paminsarün, masarangan na nga buy-an ang tanan para mamüük nga makaturog. Ginkuhap na ana düghan kag nagpaginhawa kang madalum.

“Manong! Manong, sa diin ‘kaw?’ Singgit kang ana libayün nga lalaki nga nagahiribiün kag nagatindüg sa ibabaw kang balkun.

Gulpi nga nanangyüs si Binoy sa matunog nga pagtawag kana kang ana libayün. Madasig tana nga nagtindüg kag nagdalagan paadtu sa anda balay. Pagsaka na sa balkun, nag-atubang kana ang libayün nga nagatururo ang luha samtang nagakapüt sa ana nawala nga pungyahün. Ginalagas ni Binoy ang pagginhawa samtang nagakapüt ang ana alima sa ana nawala nga düghan. “Bongbong, naanu raman timo? Ano saring mo ka siyagit?”

“Ti, kay ‘Nong, ang isra ko ka unto, tama rün gid ka sakit,” mahinay nga paghambal ni Bongbong. Liwat nga nagpaginhawa kang madalum si Binoy kag gintupadan sa pagpungko ang libayün. Ginhukap na ang ulo ni Bongbong. “Baw! Walo ka rün ka tuig pay. Dapat indi ka rün nagay hibi permi.”

Nag-atubang si Bongbong kana nga nagahulay man gihapon ang mga mata. Ginkaptan ni Binoy ang baba kang ana libayün kag ginpanganga. Dayon ni Bongbong tudo kang nagabüsüg nga unto. “Baw! Guabün rün gali ang isra mo ka bangkil sa idalum. Lantawa bala, itüm rün gani ang buho na.” Ginlunga-lunga ni Binoy ang guabün nga bangkil. Malüm-ük rün kag masarangan rün nga gabuton. “Agüy! Tama rün. ‘Nong, sakit pay. Gabüsüg pa daan.”

“Bong, gamay na lang nga pag-anwanta. Rapit ko na lang ra magabot.” Pay naglungo-lungo sa kasakit si Bongbong. Gin-alalayan ni Binoy ang libayün paadtu sa kusina. Nagsarük tana ti darwa ka kutsara nga asin halin sa bilaün kag ginlugay sa isra ka baso nga tubig. Ginlunga-lunga na ang bangkil kang libayün hasta gingulpi na ang pagbingaw sa bangkil para indi rün mag-agwanta sa kasakit. Ginpamumog na dayon sa libayün ang tubig nga may asin para mag-untat sa pagdugo ang lasi.

Tatlo pa lang ka tuig si Bongbong kang nagpangama ang anda Nanay sa Maynila. Tana ang nangin Tatay kag Nanay sa ana libayün. Tama ka palangga ni Binoy ang libayün. Biskan indi anggid ang anda mga itsura. Medyo kürün ang mga buhok ni Bongbong kag medyo singkit man ang ana mga mata anggid sa anda Tatay. Haros wara ti may nasunod si Binoy sa ana Tatay kon turukün. Ang ana itsura anggid lang sa ana Nanay. Nagsulod sa pinsar ni Binoy halin kang kauna nga basi indi tana matuod nga bata, amu ra guru naga ang libayün na lang ang palangga kang ana Tatay. Samtang tana, permi lang nga ginakaraan kag ginasugo.

“Binoy! Binoy! Sa diin ka raman nag-adtu?” Singgit kang anda Tatay.

“Anu? D’ya lang ako sa dapug! Maanu ka haw?”

“Linti! Ano sari mu ka panago dyan sa dapog? Wara mo makita nga gadülüm rün sa sagwa? Ang binulad mo to hay! Pabay-an mo lang nga mauranan?”

“Ha! Dali lang gid.”

“Ay, rilintian! Hoy, Binoy! Anu ginalümlüm mo dyan sa dapog? Kina mo pa nga wara ginabantayan ang binulad? Ti, nasuptan rün to tusik kang mga pisti nga manok! Punpuna rün to antis pa mag-uran. Mabasa gani ang binulad, ipaubos ko ra pakaün kanimu nga wara mapagaling!”

“Hüüd! D’yan rün ah!” Singgit ni Binoy. “Linti mo man e! Ikaw guru ang pisti,” sabat ni Binoy sa ana paminsarün. Mga harambalün nga gusto na isabat sa ana Tatay pay sa paminsarün na lang mamitlang.

Nagdalagan si Binoy kag Bongbong sa bintana kag maggawa. Nakita nanda nga damül rün ang mga itum nga gal-um. Gulpi nag-idlak ang pagralatay kang mga kilat sa mga gal-um. Pagralatay nga naglab-ut padalum kag nag-igo sa kahoy sa punta iraya kang bukid. Gulpi nga nagkuba-kuba ang dughan ni Binoy sa masanag nga pag-idlak kang mga kilat. Ginkaptan na ang ana dughan samtang nagahaklü kang hangin. Nakabatyag tana kalingaw sa kada pag-igrab kang mga kilat pay indi na maintidihan kon naga nagakuba-kuba ang ana dughan. Daw gusto na dakpün ang mga kilat. Makarilingaw sa ana panürükan. Pinangidlisan tana sa nabatyagan nga kalingaw sa mga kilat nga nagatambad kana. Sa indi lang mabuhay, gulpi nga natapungawan si Binoy sa pagdagundong kang

mapagrus nga daguob. Dayon na ginbüül ang kararaw kag ginbutong ang libayon paguwa sa balay. Dali-dali nanda nga ginpamunpon ang mga binulad nga paray kag ginsülüd sa sako. Nataritihan rün sanda ni Bongbong kang maubos nanda punpun ang mga paray kag mabutang sa tabungos sa idalün kang balay.

Hinali lang nga nagbasküg ang pagpusdak kang uran. Nagbüül si Binoy kang sabin sa aparador kag samtang ginatrapuhan na ang likod kang libayon, nagpin-üt liwat ang ana düghan. Kabüg-at kang mabaskug nga uran nga nagralampus sa anda atup. Mahinay tana nga nagpungko sa salüg samtang ginahikap ang ana dughan. Ginapirit na nga pakalmahon ang nabatyagan sa madasig nga paghaklü kang hangin. Nagtүpad man sa pagpungko ang ana libayon kag ginkuhap ang ana likod. Gulpi sanda nga napatүrүk sa nawala nga birha kang kwarto kang palampus nga pagbukas. Nag-atubang kay nanda ang anda Tatay nga ginaguyod ang lawas paguwa sa kwarto.

Indi rün makapanaw ang anda Tatay. Baldado ang ana mga batiis halin pa kang kauna. Sa pagkadүmdүm ni Binoy, pito pa lang tana ka tuig kang una na makita ang anda Tatay. Isra ka lalaki nga gulpi lang nagtuhaw sa ana kabuhi nga para kana, isra ka mysteryoso nga tawo. Ginpakilala tana kang ana Nanay sa ana bag-o abot nga Tatay pay wara gid tana nagparapit. Para kana, karadlukan ang pagtүrүk kana kang ana Tatay. Mga mata nga may kaүgүt kag daw manungay kon manүrүk. Ginpamangkot man ni Binoy ang ana Nanay kon diin naghalin kag kon anu ang ubra kang ana Tatay, pay masami lang nga nagahipos ang ana Nanay. Sa ana Lola Ensyang na naman-an nga miyembro gali kang mga rebelde sa bukid kang Panay ang ana Tatay. Pira lang ka adlaw pagkatapos magpakasal ang ana mga ginikanan, gulpyada nga ginpatawag sanda kang mga kumander sa Panay. Umpisa sadto wara rün makapakita ang ana Tatay sa anda baryo tүngүd masami man ang pagronda kang mga suldado sa anda baryo. Pay naigu kuno kang bala ang ana mga batiis kang mag-engkuwentruhanay ang mga NPA kag mga suldado. Nadakpan tana kang mga suldado kag mayad man kay nagsungka tana. Umpisa sadto wara rün tana makabalik sa grupo para mapatigayon ang anda hinyo. Pay hambal kang ana Lola Ensyang, maisүg kag ginarespeto ang ana Tatay bilang miyembro kang hublag. Pay gatingala gid ana Lola Esyang kon naga nadutlan kang bala ang ana Tatay samtang may panaming nga gintugro ang ana Lolo Bugoy, ang bana kang ana Lola Ensyang. Ginpanubli kuno kang ana Tatayang darwa ka panaming kang ana Lolo Bugoy, nga buhay man nga miyembro kang NPA asta mapatay na lang sa kamal-amүн. Ang isra na ka panaming ang pula nga bangkil kang kilat. Kon may bangkil ka kuno kang kilat, mangin madasig ka sa paghulag kag pagdalagan. Indi ka dali-dali madakpan kag maigu kang bala. Pay, dapat mo gid andaman nga indi mahulog sa lupa ang bangkil kang kilat kay madura ana ana gahum. May isra

ka bises nga ginpamangkot ni Binoy ang ana Tatay parte sa panaming pay ginhambalan lang tana nga buangit kay gapati-pati tana sa mga indi tuod nga istorya.

Nag-untat ang anda Tatay sa pagguyod kang ana lawas kang makaguwa sa ana kwarto. Gintürük na si Binoy kag Bongbong nga nagapungko sa salug kag nagasikmürü.

“Ti! Tama bi kabüngül kanimu, Binoy. Kon naghulag ka dayon kag ginpamunpun mo ang binulad, wara daad nataritihan ang libayon mo. Mamasakit raman gani ra, makatiraw ka gid kanakün.”

Mahipus lang nga nagaduko si Binoy sa pagpangara kang anda Tatay samtang ginakuum ang ana mga alima.

“Ay linti! Ano saring mo ka sikhuro d’yan, Binoy. Indi kapa madigamo?”

Mahinay nga nagtindüg kag nag-agtu sa kusina si Binoy. Wara nag-untat ang mamünüg nga uran asta maggabii. Naghinay ang uran pagkatapos nanda manyapon pay nagbalik ang pag-idlak kang mga kilat nga ginsundan kang mga mabaskug nga pagdaguob.

Nagbangon si Binoy, mga pasado ala singko rün sa aga. Pagkatapos na magpamahaw, ginpukaw na ang libayon kag ginbilinan nga may pagkaün sa lamisa para kananda ni Tatay na.

Ginsukbit na ang ana sipul kag tirador antis maguwa sa balay. Nag-agi tana sa tambi kag ginbuol ang karbaw nga nalawig sa puno kang mangga. Tulad nga adlaw, kinahangalan na mag-agtu sa uma.

Kang makalab-ut tana sa wayang marapit sa mamurong nga mga kugon, ginlawig na ang ana karabaw samtang nagapangharab kang hilamon. Ginbayaan na ang ana karabaw para mangahoy sa takas buklod. Nagtabok tana sa sapa kag gintaís ang madanlög kag lauhon nga aragyan. Kang naga patuklad rün tana, may naagyan tana nga mga puno kang niyog. Gulpi tana nga nag-untat sa pagpanaw kag naurungan sa isra ka puno kang niyog. Laya rün ang tanan na nga mga dahon kag paklang. Nagadunglay sa ana lawas ang mga sanga kag daw sunog ang ana ibabaw nga lawas. Ginparapitan na ang niyog kag wara tana nagsala sa ana ginapaminsar. Nakita na nga nakalubong ang isra ka pula nga bangkil marapit sa ibabaw nga parte. Nakabatyag tana kang paglaüm. Kahigayunan sa ana handum. Ginkaptan ni Binoy ang puno kang niyog kag ginhanda ang kaugalingon sa pagsaka. Samtang ang kahawaan nagdamül ang mga maitüm nga gal-üm. Mahinay ang ana pagtikang pasaka pay mabasküg ang pagpangürabüt kang ana mga alima. Natuon lang ana panürük sa bangkil. Indi na gusto mahawa, wara gid tana nagaburubalikid biskan nabatyagan na nga mataas rün ang ana natakras. Ang pagdamül kang mga itüm nga gal-üm, nagpadülüm kang palibot. Kang malab-ot na ang pinakababaw nga parte kang niyog, sa pinakauna nga besis nakakapüt tana kang isra ka bangkil kang kilat. Mahining ang ana itsura, daw ginabaid nga bato. Mahinay na nga gingalbüt ang bangkil sa lawas kang niyog. Dugang sa sige nga

pagdülüm kang palibot ang mapagrus nga hüyüp kang hangin. Nabatyagan ni Binoy ang malaba-ab nga init nga nagalatay halin sa ana palad hasta sa ana nga bütkün, düghan, kag bilog nga lawas. Madasig tana nga nagpanaog sa puno kang niyog. Mas nagbasküg ang hüyüp kang hangin imaw sa mga nagarülupad nga mga laya nga dahon. Nagpanilag tana sa ana palibot kon may iban nga tawo nga nakakita kana. Ginküüm na ang bangkil kag ginpirüng ang mga mata. Nagakabatyag tana kang kapaang sa bilog na nga lawas. Kapaang nga daw gapalügdang kana sa hangin. Ang ana permi gapin-üt nga düghan kag paginhawa, nabuslan kang katawhay. Pamatyagan na, daw ginasirakan kang bag-o butlak nga adlaw ang ana lawas nga halin sa mamüük nga katurugon. Nag-idlak ang pagralatay kang mga kilat sa mga itum nga gal-um. Ginsundan kang matunog nga pagdaguob. Nagtururo ang tarithi, nagapabatyag nga indi rün masarangan kang mga gal-um nga kupkupon ang mabug-at nga uran. Buhay-buhay, nabatyagan ni Binoy ang gadaragkül nga turo kang uran nga nagalampus sa ana panit. Ginmukra na ang ana mga mata.

“Indi ko rün gusto liwat nga maabtan kang uran. Indi ko rün gusto liwat mabasa kag manginsüg sa ramig.” Mitlang na saana kaugalingon.

Masubra sa darwa ka kilometro ang karayüün kang niyogan sa anda balay. Turukadon ang aragyan, lauhon kag madanlug. Pay wara ti tatlo ka minutos, nakalapak rün tana sa tambi kang anda balay. Wara tana ti may nabatyagan nga kahapo kag kapin-üt sa dughan. Pamatyagan na, mas madasig pa tana sa hangin samtang nagadalagan. Mas madasig pa sa paghugpa kang daguob sa lupa.

Pagbukas ni Binoy ka birha kang tambi, nakita na ang anda kuti nga nagapakatong sa lamisa kag ginatakab ang pinamarhan nga tabagak. Nagbasküg liwat ang ana pagküüm sa bangkil. Nagparapit tana sa lamisa kag ginpudyot ang kuti. Dayon na nga ginlampüs sa dingding. Matunog nga nagtiyabaw ang kuti kag nagbugtaw ang ana libayon nga nagaturog sa sala. Ginparapitan na ang kuti kag ginlapak ang ikog. Liwat nga nagtiyabaw ang kuti kag gin-ungkab kang ana darwa ka mga matarawis nga bangkil ang batiis ni Binoy. Nagsiyagit si Binoy sa kasakit. Ginpudyot na liwat ang kuti kag gin-itsya sa nagadabababa nga kalayo sa dapog. Nagpanimaho ang dapüg kang nagasunog nga bulbol kang kuti. Nasadyahan tana nga makita nga ginalamon kang kalayo ang kuti. Pamatyagan na, eksakto lang ang gin-ubra na nga pagpamalüs.

“Manong! Naga ginpatay mo ang kuti naton? Palangga ko ra pay! Pamangkot kang ana libayon samtang nagatürük kana nga daw may kaügüt.

Wara tana makasabat sa ana libayon. Daw natapungawan tana sa ana kaisüg kag kaügüt. Nakabatyag tana kaluoy sa ana libayon. Amat-amat na nga nabuy-an ang bangkil kag gin-ulu-uluhan ang libayün nga nagahibi.

“Bong, tama rün. Pasensya gid kon napatay ko ang kuti. Takaban bi mong. Wara ti pulos. Ang mga tinuga nga wara ti pulos, dapat ginahaboy. Pabay-i lang kon magbata ang kuti ni Lola Ensyang, mangayo kita biskan isra lang.” Nagtürük lang kana ti masinurob-ün ang ana libayon.

Pagkaligad kang isra ka bulan, nag-umpisa raman ang klase. Fourth year highschool rün si Binoy kag Grade six tana si Bongbong. Rakü ang natingala sa pagbag-o ni Binoy. Indi rün tana paryos kang kauna nga talawit kag hapuon. Nangin madasig ang ana paghulag kapin pa sa pagdalagan. Nahimu na pa nga mag-intra sa anda Intramural Contest, sa track and field competition. Tana ang nagpanguna sa 100 meter dash run kag 1,000 meter run. Tama tana kaasig kag daw wara ginahapo. Isra tana sa mga nangin representative kang anda eskwelahansa District Congressional Intramural Competition. Nangibabaw ang ana kadasig kag kapasik asta nakalab-ot tana sa Division Level Competition hasta sa Regional Level Competition nga ginhiwat sa Cebu. Nangin düngüg tana kang anda eskwelahan kag gintaw-an tana ti awards pagkagradwar na sa hayskul. Ginbuligan tana kang isra na ka maestro nga mag-aplay kang scholarship sa isra ka Unibersidad sa syudad bilang isra ka varsity scholar. Maswerte man kag nabatün tana. Kinahanglan na lang ang pahanugot kang ana mga ginikanan.

Sirüm rün kang mag-agtu si Binoy kag Bongbong sa balay kang anda Lola Ensyang. Gindara ni Binoy ang consent paper kag ipapirma na daad kay Lola Ensyang na pay indi makapirma ang ana Lola tungüd indi tana kamaan magsulat kag indi rün sinaw ang ana panürükan. Ginhambalan tana nga sa ana na lang Tatay ipaperma kay nakatapos tana kang hayskul. Kang ginahagad ni Binoy ang libayon para mauli rün, nagbaribad si Bongbong nga kon pwedi kar-on na lang tana mauli kay gusto na pa mahampang ang mga bag-o bata nga kuti kang ana Lola. Naghambal man ang ana Lola Ensyang nga idul-ong na lang kar-on si Bongbong sa anda balay kag para bisitahün ang anda Tatay.

“Anu d’ya? Gadamgo ka guro hay!”

Mahipüs lang nga gatindüg si Binoy sa atubangan kang ana Tatay samtang ginaküüm ang bangkil.

“Ah, indi ko d’ya magpirma ah! Pamatyagan mo kon may kwarta kaw inuggasto?”

“Amu ra gani ‘Tay. May scholarship para wara rün ako ti tuition nga baydan pa.”

“Ti ang iban mo tana nga gastos? Abi mu masarangan ra kang sweldo kang Nanay mo? Hoy! Binoy, panagap ka na lang ubra sa syudad. Indi gani panguma ka na lang. Daw si sin-o ka gid nga maghandum. Pusta, mangunguma man guwa mo sa urihi.”

Nagusog ang pagküüm ni Binoy sa bangkil. “Indi ako pagparyusa kanimu nga wara rün ti pulos. Indi ako ang pagpautwasi kon wara ka rün ti pagläüm. Imu ra tana sala kon naga baldado timo.”

Nagtukar ang dugo kang ana Tatay. Gulpi na nga ginkümüs ang consent paper kag ginhaboy sa sagwa kang bintana. “Baw nga rilitian! Wara ka gid ti pulos, Binoy! Wara ka gid ti kabaraslan kon magsabat-sabat ‘kaw. Layas to! Kag pagsagapa ang imo Amay!

Gulpi nga naurungan si Binoy. Daw ginlansang ang ana lawas sa ana ginatindugan. Nagpanramig ang ana lawas. Nagtawhay ang ana maküsüg nga pagküüm sa bangkil. “Ano? Ano buot mo hambalun nga sagapün ko ang tatay ko?”

“Büngül ka nga? Layas kag pagsagapa ang matuod mo nga tatay. Indi ta ‘kaw bata. Bunga ka kang pagluib kang Nanay mo kanakun. Pagluib nga natabo kang mabuhay ako nga nagtinir sa bukid. Si Bongbong lang ang akün nga bata.”

Nagdunglay ang ana nabatyagan nga kakusug. Nabuy-an na ang bangkil nga ginakaptan, naglampüs kag nag-umpok sa salüg. Nagralapyo ang ana mga kaugatan kag naglumpagi tana sa salüg.

Nakita kang ana Tatay ang bangkil nga nahulog sa salüg. Gulpi nga nagbalik sa ana panghuna-huna ang mga natabu sa pag-engkwentruhanay kang anda grupo sa mga suldado. Labi na gid ang ana kahadluk kang naigu tana kang bala sa paa. Gabatang lang tana sa lauhan kag nakita na ang iban na nga imaw nga nagkaramatay rün. Nagsamu ang mga dugo sa lau kag ang mga matunog nga pagrulupok kang nanari-sari nga armas.

Ginpurot kang ana Tatay ang bangkil. “Panu ‘kaw nakabüül kang bangkil? Sa diin mu d’ya nabüül?” Matunog nga pagpamangkot kang ana Tatay.

Nagdamül ang itum nga gal-um sa kahawaan. Amat-amat nga natakpan ang mga bituon. Gulpi namaradmadan si Binoy kang makita nga ginkaptan kang ana Tatay ang bangkil. Dayon na nga gin-agaw ang bagkil sa ana Tatay. Pay, gulpi lang tana naigu kang sumbag sa ana nawala nga pungyahun. Naglampus ang ana ulo sa salug.

“Linti ‘kaw! Naga nagatago ka kang bangkil kang kilat? Amu d’ya gali ginasarigan mo! Wara ‘kaw kamaan nga malas d’ya. Wara dya ti pulos.” Dayon nga naghana ang ana Tatay sa paghaboy kang bangkil sa sagwa kang bintana pay madasig nga nagbangon si Binoy kag ginpunggan ang ana Tatay. “Tay, ibalik ra kanakün ang bangkil. Akün ra.” Mas makusug ang ana Tatay kay bahol ang ana lawas.

Nagdumugay sanda darwa pay wara gid ginbuy-an kang ana Tatay ang bangkil. Liwat nga ginsumbag tana kang ana Tatay. Liwat nga naghaplak ang ana lawas sa salug. Pagkapüt ni Binoy sa ana bibig, nagturo ang dugo halin sa ana lasi.

“Sige pa! Mabato ka pa? Sige parapit kanakün liwat kay patyün ta ‘kaw!” Singgit kang ana Tatay. Gulpi nag-idlak ang kasanag sa anda bukas nga bintana sa pag-igrab kang kilat. Nagliso sa atubangan kang bintana ang ana Tatay kag madasig nga gin-itsa ang bangkil.

“Indi!” Siyagit ni Binoy samtang gaküdüg ang ana bilog nga lawas. Gulpi tana nga nagtindog kag nagdalagan paadtu sa kusina. Madasig na nga ginbüül ang malabug nga sipul nga naksab-it sa dingding. Nagatay-ug ang salug sa makusug nga paglampus kang ana mga kahig gadalagan pabalik sa kuwarto kang ana Tatay. Pakalün na daad kang sipul ang düghan kang ana Tatay pay hinali nga ginsagang kang ana Tatay ang ana bütkün. Naglübüng sa ana natuo nga butkon ang matarawis nga sipul. Dayon ni Binoy nga gingabot ang sipul sa bütkün kang ana tatay. Nagbulwak ang dugo kag nagrapta sa salüg. “Tabang! Tabang!” Siyagit kang ana Tatay. Liwat nga nag-idlak nga pagkirab kang kilat. Ginsundan kang matunog nga pagdaguob.

“Dapat kanimu mapatay! Mapatay! Singgit ni Binoy dungan sa paghana liwat sa pagbuno. Liwat nga ginsagang kang ana Tatay ang ana mga bütkün. Sa pagpakal liwat ni Binoy, nadaküp kang ana Tatay ang ana bütkün kag naagaw ang sipul. Dungan nga ginwaslik na si Binoy sa salüg. Balusan na daad buno si Binoy samtang nagabatang sa salug pay madasig tana nga nagliso. Pay napilasan man gihapon ang abaga ni Binoy. Nagsiyagit man si Binoy sa kasakit. Dayon na nga nagtindüg kag nag-atras parayo.

“Linti ‘kaw! Wara ‘kaw huya! Yawa! Yawa!” Singgit kang Tatay na.

“Ikaw ang yawa! Ikaw ang dapat mapatay”! Dayon na ginbuol ang kingki nga nagatugro kasanag sa anda sala kag ginlampus sa dingding. Nagraapta ang gaas kag nagdaba-daba ang kalayo. Madasig nga nagsaka ang kalayo kay maraku ti laya nga dahon kang tabako ang nakahalay sa sulod kang balay. Nagdalagan si Binoy paguwa sa balkon kag antis na saradon ang birha ginlampus na ang isra ka kingki sa salug kang anda sala, marapit mismo sa pwertahan.

“Tabang!Tabang!”Singgit kang ana Tatay samtang nagakamang kag ginapalibutan kang kalayo.

Nakita ni Binoy ang bangkil sa sagwa kang balay. Ginpudyot na kag gintinluan ang bangkil nga naduktan kang lau. Matunog ang singgit kang ana Tatay. Wara untat nga pagpanabang samtang madasig nga ginkaün kang kalayo ang anda balay nga kawayan. Sige ang pag-idlak kang kilat, ginsundan kang daguob. Ginküüm ni Binoy ang bangkil kag wara tana ti may nabatyagan nga kapaang. Indi na rün

mabatyagan ang paglatay kang katawhay kag kapaang sa ana lawas. Gulpi tana nakabatyag kang kapin-üt sa düghan kang nabatian na ang makarilimtan nga limüg kang Tatay nga nagatiyabaw kag nagapangayo bulig. Nagdaragdag ang mga tarithi. Nagtangra si Binoy sa kahawaan kag wara ti mga bituon, wara ti bulan. Ginhimutadan na ang bangkil sa ana palad. Nagdugang ang pit-on kang ana dughan dungan sa mahapdi na nga pilas sa abaga. Ang pagpin-üt kang dughan nadungangan kang kakulba. Pagbalikid ni Binoy, nakita na nga may mga tawo nga gapadulong sa anda balay tungud sa mga gasiga nga sulu sa ubos kang buklod. Ginküüm na ang bangkil kag nagdalagan padulhog sa pihak nga banglid. Gindali-dali na ang pagdalagan biskan indi na makita ang ana aragyan. Indi na rün mabatyagan ang gahum nga ana kinahanglan . Ang pag-igrab kang mga kilat sa mga itum nga gal-um nag-untat. Ang paglinagabung kang daguob, naghipus. Ang tarithi nabuslan kang uran.

Gindasig na pa gid ang pagdalagan. Daw gusto na maunahan ang hangin kag palagyuhan ang tanan. Pay wara rün ang kamag-an kag kagasig nga ana nabatyagan. Nagsige bug-at kag pin-üt kang ana dughan. Nakalapak tana sa madanlög nga bato. Naglampus ang ana lawas sa lauhan. Nabuy-an na ang ginakuüm nga bangkil. Nabudlayan tana magginhawa kay daw ginaipit ang ana dughan. Nagbangon tana kag naglumpagi sa lauhan. Ginpangkapkap na ang lauhon para sagapün ang bangkil pay indi na rün makita. Nagtangra tana sa kahawaan, gusto na makakita kang mga puti nga gal-um. Gusto na makakita kang kasanag. Nag-untat ang pagdaguob pay nagalinagabüng sa pamatian ni Binoy ang wara untat nga siyagit kang panabang kang ana Tatay. Nag-untat ang idlak kang pagpangilat, ang pag-igrab halin sa pagkadabdab kang balay ang nabilin nga kasanag. #